

Iryna Neczystaluk

Katedra Literatury Ukrainiskiej

Narodowego Uniwersytetu im. Ilii Miecznikowa w Odessie, Ukraina

ЛІТЕРАТУРНА ОДЕСА: РЕВІЗІЇ ТА КОНТЕКСТИ XXI СТОРІЧЧЯ

Початок XXI століття став якісно новим етапом у розвитку української культури. У неповних два десятиліття років вклалися кардинальні зміни у пошуках духовних векторів руху. Якщо на початку двохтисячних ми бачимо всуціль зрусифіковану мистецьку еліту міста, то починаючи з 2014 року зароджується та стрімко розвивається мода на все українське, в тому числі й на українську літературу. Одеса поруч зі Києвом та Львовом без перебільшення стає одним із провідних культурних центрів країни.

У жовтні 2015 вперше проводиться Міжнародний літературний фестиваль, зважаючи на те, що фестиваль успішно було проведено й у серпні 2016 року, думаю, що можна говорити про традиційність цієї події.

Пошквалює мистецьке життя міста «Клуб поетів Чорноморки», і хоч ця організація існує тільки два роки, проте перелік заходів, організованих клубом, досить вагомий: 20 марафонів, 3 конкурси, 2 фестивалі та два форуми «Море». Організація нараховує 120 учасників. Для молодих літераторів проводяться тренінги, майстер-класи та багато інших форматів зустрічей, на яких молодь має змогу продемонструвати свою творчість, та опанувати секрети художньої майстерності.

В Одесі проходять мистецькі виставки, найбільш резонансною з яких стала виставка Івана Марчука «Генотип Вольності», цифри говорять самі за себе: більше тисячі відвідувачів тільки в день відкриття.

На літературній арені плідно працюють письменники-шістдесятники (Валентин Мороз, Олекса Різніченко, Дмитро Шупта, Віталій Березінський, В. Рутківський та ін.) Аналізуючи явище одеського шістдесятництва Тетяна Мейзерська зазначає:

Образ Одеси у творчості одеських поетів-шістдесятників, як старшої (Іван Рядченко, Юрій Трусов, Олександр Уваров, Михайло Львов, Віктор Бершадський, Григорій Поженян, Ігор Неверов, Володимир Домрін, Євген Бандуренко, Володимир Гетьман) так і молодшої (Борис Нечерда, Станіслав Стриженюк, Валентин Мороз, Олекса Різніченко, Дмитро Шупта, Олекса Шеренговий, Віталій Березінський, Станіслав Канак та ін.) когорти поставав

насамперед через природні (море, лиман, степ, рослинність), культурно-цивілізаційні (порт, гавань, Привоз, парки і сквери, фонтани, театри, пам'ятні місця) та екзистенційні топоси (простір, пам'ять, час)¹.

Одним з найбільш послідовних письменників-мариністів з когорти шістдесятників є Дмитро Шупта, перу якого належать понад 40 видань лірики, сатири й гумору, віршів для дітей. Дмитру Романовичу одному з перших присуджено міжнародну премію імені Григорія Сковороди. Поезії митця покладено на музику, а відомий композитор К. Стеценко створив близько десяти вокальних циклів за однойменними поемами поета та збірку вокальних творів для дітей дошкільного віку. Слід окремо сказати про поему «Семен Коваленко» (2011), яку було перекладено російською та англійською мовами. У поемі йдеться про подвиг командира підводного човна Семена Коваленка. У 2013 році вийшла друком збірка «Око Курячого Бога: лірика» в якій зібрано поезії, написані в різний час, про Одесу її неповторну аuru, інтимні особистісні моменти спілкування митця з містом. Дослідниця творчості поета Любов Ісаєнко пише:

Як видається, в збірці “Око Курячого Бога” крім своєї прямої функції – портретування моря – мариністика урівноважує урбаністичний топос як хаос урівноважував космос у древніх, не випадково природа завжди є домінуючою стихією самоототожнення ліричного почуття. Традиційно наша південна Пальміра нерозривно пов’язана з морем, утворюючи в культурній свідомості неподільний образ приморського міста. У Дмитра Шупти зустрічаємо дещо інший художній фокус, коли місто і море, приречені бути цілим, одночасно пам’ятують своє суверенне єство, вглядаючись одне в одного, прагнучи і злитись, і роз’єднатись².

Отже, письменники-шістдесятники і досі активно впливають на культурне життя міста, продовжують формування української самототожності національної ідентифікації. За словами Віри Агаєєвої:

Минуле століття тривало у нас під знаком цілої низки потужних зіткнень, катастрофічних втрат, коли нищилися здобутки багатьох поколінь, коли історія ніби поверталась назад. Горіли архіви й музеї, гинули свідки, доводити свій родовід та ідентичність ніби й не було вже чим. І все ж кінець ХХ віку висвітлив немарність подвижницьких зусиль кількох генерацій.³

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова традиційно зосереджує у своєму просторі літераторів різних поколінь: старшого

¹ Т. Мейзерська, *Одеські поети-шістдесятники* [у:] *Odessa w literaturach słowiańskich. Studia*, Białystok-Odessa 2016, с. 157.

² Л. Ісаєнко, *Від топосу до образу Одеси в поезії Дмитра Шупти* [у:] *Odessa w literaturach słowiańskich. Studia*, Białystok-Odessa 2016, с. 881.

³ В. Агаєва, *Дороги й середохрестя: есеї*, Львів 2016, с. 334.

(В. Полтавчук, С. Дмитрієв, М. Щербань та ін.) та молодшого (Д. Журавель, С. Безмежний, Р. Усенко, О. Тарасенко, М. Забуранна).

Доцент кафедри української літератури Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, кандидат філологічних Василь Григорович Полтавчук – український прозаїк, літературознавець, лауреат обласних премій ім. М. Посмітного, ім. І. Гайдаєнка. Автор книг прози «Заповітне поле» (1984), «Чи залишиться таємницею?» (1991), «Русь коса до пояса» (1997), «Ім'я любові» (2009), «Розлюблена» (2013), краєзнавчих нарисів «Саврань» (1980), «Котовськ» (1987), літературознавчих досліджень «Біографічний роман і проблема виховання історією» (1989), «Неминуцтво минулого» (2009), літературно-критичних нарисів «Василь Фащенко» (2012), «Проза Івана Григурка» (2013), «Борис Дерев'янка», «Іван Гайдаєнко» (2014), «Іванові зяті» (2015) численних статей і рецензій у періодиці⁴. Проза Василя Полтавчука здебільшого вибудована на життєвих сюжетах і образах людей Одещини.

У 2015 році вперше, за досить тривалий проміжок часу, вийшов друком україномовний роман (Г. Костенко «Те, що позбавляє сну»). Авторка лауреат конкурсу видавництва «Смолоскип» 2010 року (III премія, секція «Проза»), а також Міжнародної літературної українсько-німецької премії імені О. Гончара у 2007 році (за цикл оповідань «Медуза у хмарах»). Перша збірка оповідань «Все ще буде, все...» вийшла друком у 2005 році, а 2007-го друга – «Медуза у хмарах». Ганна Костенко переможець Міжнародного літературного конкурсу «Гранослов-2005». Проза письменниці з'являється на сторінках журналів «Літературна Одеса», «Буковинський журнал», альманахів «Київська Русь» та «Дерибасовская-Решильевская».

Роман Ганни Костенко, якщо користуватися авторським визначенням роман-колаж, має не тільки незвичну композицію, а й майстерно прописаний сюжет. У творі підіймається одна з вічних тем, таїни мистецтва, читач має змогу переживати творчі пошуки, муки та одкровення разом з героями роману. Локації у тексті чітко прописані, хоч назви міста немає, проте певні асоціації з улюбленим місцем відпочинку одеської богеми присутні.

Важливо, що місто у сучасному письменстві (на відміну і від радянської соцреалістичної, і від шістдесятницької репрезентації) представлено як феномен мультикультурний, як змішання, переплетення, сплав стилів, символів, різноспрямованих традицій і впливів.⁵

⁴ Літературна сторінка [у:] Одеські вісті <http://izvestiya.odessa.ua/uk/2013/10/20/literaturna-storinka>.

⁵ В. Агеева, *Дороги й середохрестя: есеї*, Львів 2016, с. 331.

Університетський простір, окрім усього іншого, – це місце не випадкових зустрічей, саме тут познайомилися чотири провінціали: Дмитро Журавель, Станіслав Безмежний, Руслан Усенко, Олександр Тарасенко. Поєднання творчих амбіцій, дозволило здійснитися мрії. У результаті маємо збірник поезій. Простих та сповнених потаємного сенсу. Лаконічних та багатозначних. Дуже особистих, схожих на щоденникові записки, або нотатки на полях улюблених книг. Інтонації хвилюють, захоплюють. Кожне слово – щире, бо молодість не дозволяє ховатися за маски, не дозволяє лукавити, не дозволяє бавитися пустими словами. Творчі манери «провінціалів» різні, проте мотив кохання звучить у кожній поезії. Автори демонструють здатність мислити/відчувати не тільки і не стільки романтично, а й глибоко, філософічно. Збірка «Провінція» вийшла друком у 2015 році.

Образи моря та міста у творчості «провінціалів» в більшості представлено як тло, декорації на фоні яких розгортаються особисті драми. Проте поезія Олександра Тарасенка «Місто пахне омелою» сповнена традиційними символами, та позначена мультикультурними філософськими впливами:

Місто пахне омелою
 (у нього запалення легень від гірлянд)
 чоло все спітніле
 як після різдвяної меси
 і воно запалює свічку за прийдешнє свято
 і горить соковитими мандаринами ліхтарів
 які похилилися від втоми
 й поснули
 змії колій і доріг розвантажуються
 а шлунки набиваються їжею
 питвом
 і мантрами
 за хороший прийдешній рік
 і дихання стає важчим
 від хвилювання
 і наповнюється слізьми щастя
 які проб'ються в наступний рік
 і в усі прийдешні
 роки⁶

І якщо творчість старшого покоління має визначне коло прихильників, то популярність молодих літераторів досить стрімко зростає.

⁶ О. Тарасенко, *Місто пахне омелою* // <http://7kanal.com.ua/2017/01/maryam-el-hassan-ali-misto-pahne-omeloyu/>.

Починаючи з 2014 року культурний простір Одеси цілковито видозмінюється, відчутно українізується та водночас відкривається світу, вражає своєю строкатістю та різноманітністю творчих особистостей. Відбуваються літературні зустрічі та поетичні вечори з О. Забужко, Ю. Іздриком, Т. Прохаськом, І. Роздобудько, С. Андрухович, К. Бабкіною та багатьма іншими письменниками.

Одеську публіку знайомлять з новими формами мистецької репрезентації, йдеться про літературні перформанси, зокрема Юрія Андрухович («Альберт, або найвища форма страти») та Сергія Жадана («Розділові»). Юрій Андрухович написав текст, який ліг в основу перформансу «Альберт, або найвища форма страти». У центрі дії – історія пройдисвіта, який прикидається священиком Альберта Віроземського. Щоб уникнути смертну кару за свої злодіяння, головний герой продає душу дияволу, але Люцифер не дотримується обіцянки та не дарує, як домовлялися, 20 років життя, тож Альберата страчують на площі Ринок восени 1641 року. Події розгортаються у Львові, але жанр перформансу дозволяє митцю імпровізувати, творити нові сенси та змісти в процесі творчої репрезентації. Саме тому перформанс Юрія Андруховича легко було «адаптовано» до одеських реалій, автор використовував суто одеські топоніми (Молдаванка, Привоз та ін.).

Проект «Розділові» Сергія Жадана має з Одесою, так би мовити, генетичну спорідненість:

У березні 2012 року Сергій Жадан приїхав на запрошення агенції АртПоле до Одеси. Тоді до видання вже готувалися «Вогнепальні й ножові» – Вся правда має лишатись поза віршами, вона не вкладається в літери, розламає рядки й вихолоджує розділові знаки – і в пошуках цієї прихованої тонкої правди Оля Михайлюк почала працювати з проектом, до якого крім Сергія Жадана запросила також музикантів Олексія Ворсобу й Сергія Кравченка з Port Mone⁷.

У перформансі Сергій Жадан читає текст, який доповнюється візуалізацією, що поєднує впізнаванні образи і абстракції, друкований текст і окремі графічні символи, музичний ряд, характерні звуки міста (локації чи назви міста не вказується, але присутній образ моря, що безперечно для одеського глядача робить сприйняття поетичного міста – своїм), природи, предметів, що нас оточують тощо, Сергій Жадан стверджує:

Наші нові розділові – це спроба наповнити текст повітрям та голосом, паузами, світлом і звучанням снігу. Ми спробуємо показати простір між літерами та рядками, спробуємо відчутти протяг, який з'являється між розділовими знаками, примушуючи текст повертатися до світла й виходити з

⁷ С. Жадан, *Розділові* <http://rozdilovi.org/about.html>.

темряви. Для нас це велика інтрига – почути дихання тиші, говорячи про любов і забуття, смерть і натхнення, героїв і привидів⁸.

Головними дійовими персонажами перформансу є герої міста, вулиці, простір, кімнати, всі ці локації та топоси постають перед глядачем-слухачем в об'ємному вигляді, завдяки включенню в процес споглядання аудіовізуальних ефектів.

У 2016 році літературними подіями року стали презентації прозової збірки Сергія Осоки «Нічні купання в серпні» та поетичної збірки Андрія Хаєцького «Три крапки». Образ моря обох авторів не залишив байдужим.

Сергій Осока (Нечитайло), друкувався в обласних і всеукраїнських газетах, у часописах «Рідний край» та «Кур'єр Кривбасу» (оповідання «Пластиліновий батько»). Видавався в альманасі молодих поетів Полтави «Болотні вогні» (Полтава, 2002; друге видання – Київ, 2004). Заявив про себе як поет: перша збірка поезій «Сьома сніжинка січня» побачила світ у Києві в 2002 році. У 2015 році у «Видавництві Старого Лева» вийшла збірка поезій «Небесна падалиця». Народився Сергій Осока на Полтавщині, але свою першу прозову збірку присвятив саме Одеському регіону. Чорному морю присвячено ціла новела «Не хочу на море», у якому автор цілком не очікувано відходить від стереотипів. Сприйняття моря маленьким хлопчиком вражає:

А вранці море мене розчарувало. З гори я вгледів просто багато води. Трохи здивувався, що другого берега таки ж не видно, але загалом жодних приголомшливих емоцій⁹.

І далі: «Я з розбігу шубовснув у море й одразу поплав хтозна-куди. Вода була незвичною – мало того що солоною, так ще й сильною, вона довго не давала мені як слід пірнути, викидала назад. На велетенських хвилях можна було легко гойдатися. Побачивши медузу, я одразу хапав її в руки. З незвички запах моря був неприємним. Купи коричневих водоростей так і здавалися брудом»¹⁰.

Всупереч традиційному розвитку сюжету море для головного героя так і не стає близьким, а навпаки посилюється відчуження:

Я пішов блукати коло моря, несучи в голові суцільні чисті кольори, без відтінків і переходів, яких тоді ще не сприймав мій чотирнадцятирічний гарячковий мозок. Байдуже пробрів через бабину безпорадність, яка тоді здавалася незграбністю, і повз її зморшки, які густішали щодня, і повз підозріле важке її дихання, якого я тоді, звичайно, не помічав. І повз кілька пляжів з поодинокими фігурами, розпластаними на піску. Понюхав полин і

⁸ *Нові «Розділові»: С. Жадан розпочав нову порцію експериментів* // Панорама <http://rama.com.ua/novi-rozdilovi-zhadan-prezentoval-novuyu-portsiyu-eksperimentov/>

⁹ С. Осока, *Нічні купання в серпні*, Львів 2016, с. 48.

¹⁰ Там само, с. 48.

дим від шашликів, попив хлорованої води з фонтанчика, сів на брилу й заплакав. Баба була стара, кольорі бляклі. Вода мутна. Величезні хвилі більше не викликали захвату. Навіть дикий пляж унизу не вабив як торік. Море зовсім збайдужило до мене¹¹.

І тільки наприкінці новели ми розуміємо причину амбівалентного, а радше негативного ставлення до моря головного героя. Образ бабусі частково злився, а частково наклався в уяві дитини на сприйняття бабусі:

«... стояв і нюхав море. А коли обернувся, то побачив, що баба дивиться туди, куди й я. Її трохи вицвілі голубі очі були й за кольором як море. І сама вона була як море. Кидала роботи одна за одною, згори падала вниз, руйнувала родину, забирала дітей, що дід якось ліг під машину, щоб не пустити, пила горілку. Її боялася дочка і зневажав син. А в мене виходило її любити. Виходило любити її за те саме, за що інші ненавиділи. Та власне ж, за море, бурхливе море всередині, з яким вона прощалася»¹².

Андрій Хаєцький – одесит, Чорному морю та місту Одеса присвячено другий розділ поетичної збірки «Три крапки». Збірка сповнена тонким ліризмом, смутком та відчуттям втрати, водночас не проартикульована надія звучить між рядків, складає загальну атмосферу збірки. Показною є поезія «Місто» в якій поєднався елегійний сум, усвідомлення минулості з гармонією буття:

Місто
темними ліхтарями
дивиться просто в душу.
Скрипуча дитяча гойдалка,
прихована між дворами,
іржава й непорушна.
Море, не знаючи берега,
стриманими ковтками
п'є недопиту сушу.
Корона старого дерева,
випещена вітрами,
тиха і незворушна.
Осінь
знаходить
загублених
мертвими чи живими
і повертає в стайні.
Місто, що стало улюбленим,
Без почуття провини,
Губить свій перший камінь¹³.

¹¹ Там само, с. 53.

¹² Там само, с. 54.

¹³ А. Хаєцький, Три крапки, Одеса 2016, с. 38.

Борис Херсонський – одна з найбільш помітних фігур поетичних кіл Одеси, «учасник громадського руху самвидаву не лише як автор, але і як розповсюджувач нелегальних книг»¹⁴. Його вірші поширювалися звичайним тоді способом – в машинописних копіях. На початку 90-х починають виходити книги, теж неофіційно – без ISBN, але вже без заборон. Публікації в російськомовній емігрантській пресі з другої половини вісімдесятих років. Перша книга, видана легально (з ISBN) – «Восьма частка» (1993). Далі «Поза огорожі» (1996), «Сімейний архів» (1997), «Post Printum» (1998), «Там і тоді» (2000), «Сувій» (2002), «Намалюй чоловічка» (2005), «Дієслова минулого часу», а також перекладання біблійних текстів, зібрані в «Книзі хвалений» (1994) та збірнику «Поезія на рубежі двох звітів. Псалми і оди Соломона» (1996). На думку критиків:

Найзначнішою літературною працею Херсонського є книга «Сімейний архів», в якій з окремих біографічних віршів-нарисів складається епічне полотно життя та зникнення євреїв на Півдні України впродовж усього ХХ століття. Саміздатська книга вийшла в Одесі 1995 року. Повне видання вийшло в Одесі у 2003 р. Цю книгу було перекладено на німецьку (два видання Wieser Verlag, Klagenfurt – Wien – 2010, 2014) та нідерландську мови (Pegasus, Amsterdam 2014)¹⁵.

В Одесі особливо гостро постала проблема українських російськомовних письменників. Тут необхідно згадати ім'я Бориса Херсонського творчість якого відома далеко за межами України. Він український поет, есеїст, перекладач єврейського походження; за основною професією – клінічний психолог та психіатр. Сам автор становище російськомовних українських письменників коментує так:

До останнього часу російська і власне українська література України розвивалися окремо. Це було чітко помітно на фестивалях, де вечори російськомовних та україномовних (не люблю цих прикметників!) поетів практично не перетиналися, і якщо російськомовні поети й приходили на «українські» та «білоруські» вечори, то зворотного руху не було. Мені багато разів доводилося чути щось на зразок того, що «ми дружимо з російськими поетами, якщо вони живуть у Росії. І якщо ми й запрошуємо на українські фестивалі російськомовних, то нехай вони будуть російськими громадянами». На щастя, ця тенденція різко змінюється в останні роки. Ми дружимо і перекладаємо один одного. Так, до Берліна свого часу мене запросив Юрій Андрухович, в рамках вечорів поезії України. Із Сергієм Жаданом ми добре знайомі та перекладали один одного. Я радий, що мої переклади увійшли до книги Жадана, яка ось-ось вийде в Москві. І все ж... Повної інтеграції немає, та й напевно не може бути. Іноді доводиться стикатися з російським

¹⁴ Там само.

¹⁵ Там само.

снобізмом щодо авторів, які живуть в Україні. Такі висловлювання зазвичай походять від абсолютно одіозних фігур і другорядних поетів. Але їх вирізняє гучність голосів і характерний словниковий запас¹⁶.

Більшість творів письменник написав російською мовою, проте останнім часом все частіше автор звертається і до української мови (перекладаються твори, написані у попередні роки, пишуться нові оригінальні тексти). Борис Херсонський вільно володіючи українською мовою бере активну участь у культурному житті міста як модератор літературних вечорів, організатор та ведучий інших мистецьких заходів.

Ревізуючи літературне життя Одеси не можна не згадати російськомовних письменників, які свою творчість присвятили дослідженню історії рідного міста, змалюванню одеського колориту, йдеться перш за все про Є. Голубовського, Є. Деменюка, М. Жванецького.

Цьогоріч вийшов друком «Путівник по Одесі» Олександра Бабича у якому чи не вперше поруч з традиційним (радянськоцентричним, русифікованим) подається образ Одеси з позицій багатьох національностей в тому числі представлені й українські реалії одеської історії.

Звичайно стаття є радше спробою ревізії літературного та культурного життя Одеси початку ХХ століття, але певні висновки зробити необхідно. По-перше, цей період характеризується як осмисленням інтелектуальної спадщини, так і потягом до експериментів, як збереженням традиційної форми оповіді, так і жанрово-стильовим новаторством. По-друге, створюються нові колективи митців, мистецьке життя насичується новими явищами (перфоманси, інсталяції та ін.). По-третє, на фоні ідеологічно вільної форми організації художнього простору ми спостерігаємо не тільки збереження, а й розвиток національної культурної традиції.

Бібліографія

- Агєєва В. *Дороги й середохрєстя: есеї*, Львів 2016, 348 с.
- Ісаєнко Л. *Від топосу до образу Одеси в поезії Дмитра Шунтти* [у:] *Odessa w literaturach słowiańskich. Studia*, Białystok-Odessa 2016, 1022 с.
- *Літературна сторінка* [у:] *Одеські вісті* <http://izvestiya.odessa.ua/uk/2013/10/20/literaturna-storinka>
- Мейзерська Т. *Одеські поети-шістдесятники* [у:] *Odessa w literaturach słowiańskich. Studia*, Białystok-Odessa 2016, 1022 с.
- *Нові «Розділові»: С. Жадан розпочав нову порцію експериментів* [у:] *Панорама* <http://rama.com.ua/novi-rozdilovi-zhadan-prezentoval-novuyu-portsiyu-eksperimentov/>
- Осока С. *Нічні купання в серпні*, Львів 2016, 215 с.

¹⁶ Б. Херсонський, *Поезія гине під ударами понци* <http://novaukraina.org/news/urn:mediacontent:10EC6F0>.

- Тарасенко Т. *Місто пахне омелюю* //<http://7kanal.com.ua/2017/01/maryam-el-hassan-ali-misto-pahne-omeloyu/>
- Хаєцький А. Три крапки, Одеса 2016. – с. 72.
- Херсонський Борис. *Поєзія гине під ударами понсу* <http://novoukraina.org/news/urn:mediacontent:10EC6F0>

Iryna Neczystaluk

Odessa I. I. Mechnikov National University

LITERARY ODESSA: REVISIONS AND CONTEXTS OF THE XXI CENTURY

Summary

The beginning of the XXI century became a qualitatively new stage in the development of Ukrainian culture. In less than two decades invested pivotal changes in the spiritual search of motion vectors. At the the beginning of the 2 000-th we can see the entirely Russified artistic elite of the city, but in 2014 we see the emergence and dartingly developing fashion for all Ukrainian, including for Ukrainian literature. Odessa along with Kyiv and Lviv becomes without exaggeration one of the leading cultural centers of the country. These performances come from Yuri Andrukhovych („Albert, or the highest form of execution”), S. Zhadan („Marks”); there are literary meetings and poetry readings with O. Zabuzhko, Izdryk Yu, T. Prokhasko, I. Rozdobudko., Andrukhovich S, K. Babkina and many other writers.

In October 2015 for the first time hosts an international literary festival, based on the fact that the festival was successfully held in August 2016, I think we can talk about the traditionality of the event. Do not skip the attention of the city as Ukrainian and foreign artists. Telling fact is that the today's most popular music band „Okean Elzy” is not only at least once every six months serving in Odessa, but here was a concert on the occasion of Independence Day of Ukraine.

In Odessa held art exhibitions, the most high-profile of which was the exhibition of Ivan Marchuk „Genotype Liberty”, the figures speak for themselves: more than a thousand visitors on only opening day. In the literary arena productive work writers of the sixties (Valentyn Moroz Olexa Riznichenko Dmitry Shupta Vitaly Berezinsky, Rutkivsky V. et al.) And declares himself a whole cohort of young artists (G. Kostenko, S. Osoka, A. Hayetsky, D. Zhuravel et al.).

Odessa National University named after II Mechnikov traditionally concentrates in his space of writers of different generations: older (V. Poltavchuk S. Dmitriev, M. Shcherban et al.) And junior (D. Zhuravel, S. Besmezhniy, R. Usenko, A. Tarasenko, M. Zaburanna). In Odessa especially acute is problem of Russian-speaking Ukrainian writers. It's necessary to mention the name of Boris Khersonskiy whose work is known far beyond Ukraine. Auditing the literary life of Odessa it is impossible not to recall the Russian-speaking writers whose work was dedicated to researching the history of the native city, the depiction of the historic sites, we are talking primarily about Y. Golubovsky, Y. Demenokl, M. Zhvanetskiy. This year was published the „Guide to Odessa” of Oleksandr Babych in which almost for the first time alongside the traditional (Soviet centric, Russified) is the image of Odessa with many national positions.

Key words: Odessika, writers of Odessa region, image of Odessa, a cultural space, literary study of local lore

Ключові слова: одесика, письменники Одещини, образ Одеси, культурний простір, літературне країнознавство.

ІРИНА НЕЧИТАЛЮК, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури філологічного факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Наукові інтереси: історія української літератури кінця XIX – початку XX століття; жанрові модифікації та трансформації малої прози зазначеного періоду; питання канону та неконотичних форм.

Найважливіші праці: Трансформація мотиву любові в творах екзистенційного спрямування кінця XIX – початку XX століття / Ірина Нечиталюк // Діалог: Медіа-студії: збірник наукових праць / [ред. кол.: відп. ред. Александров А. В. та ін.]. – Одеса: Астропринт, 2011. – Вип. 12. – С. 36-43.

Жанрові зміни в малій прозі письменників другого плану кінця XIX – початку XX століття / Ірина Нечиталюк // Проблеми родо-жанрової динаміки української літератури: навч. посібник / [за загальною ред. Н. П. Малютіної]. – К.: Освіта України, 2011. – С. 66-78.

Діалогічне буття жанрів на структурно-тематичному та літературно-архетипному рівнях. Діалог і діалогічність в українській літературі XIX – XXI ст. Монографія. – Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. – 2013. – 230-258.

Нечиталюк Ірина. Образ культурного простору міста у публіцистичних працях одеського письменства кінця XIX – початку XX століття / *Odessa w literaturach słowiańskich. Studia*. Białystok-Odessa: PRYMAT, 2016. – С. 493-503.

Нечиталюк І. Український літературний перформанс: генезис, національні особливості // Современная русская драма в поле интермедіальних стратегій. – Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2016. – С. 28-37.